

QUẢNG TRỊ VỚI VIỆC PHÁT TRIỂN KINH TẾ TẬP THỂ

HỒ NGỌC HY *

Nhận thức đúng đắn về vai trò chiến lược của kinh tế tập thể trong nền kinh tế nhiều thành phần, tỉnh Quảng Trị đã thực hiện đầy đủ đường lối, chủ trương của Đảng về phát triển loại hình kinh tế này dưới mọi hình thức thích hợp, trong đó đặc biệt chú trọng mô hình hợp tác xã. Nhờ vậy, kinh tế của tỉnh dần dần khởi sắc. Tích cực, khách quan nhận ra những mặt hạn chế cũng là một trong những yếu tố góp phần đưa nền kinh tế của địa phương này từng bước đi lên...

BÊN cạnh việc khẳng định các thành phần kinh tế hoạt động theo pháp luật đều là bộ phận hợp thành quan trọng của nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, bình đẳng trước pháp luật, cùng phát triển lâu dài, hợp tác và cạnh tranh lành mạnh, Nghị quyết Đại hội X của Đảng vẫn tiếp tục xác định: "Kinh tế nhà nước cùng với kinh tế tập thể ngày càng trở thành nền tảng vững chắc của nền kinh tế quốc dân" (1).

Đánh giá đúng vai trò chiến lược, quan trọng của kinh tế tập thể là một vấn đề, nhưng việc nghiên cứu, đánh giá đúng tình hình thực tế kinh tế tập thể của cả nước nói chung còn có ý nghĩa cực kỳ quan trọng trong giai đoạn hiện nay. Bởi vì, chỉ có trên cơ sở thực tế khách quan ấy, Đảng và Nhà nước mới đề ra được những giải pháp thích hợp, tích cực nhằm tiếp tục đổi mới, phát triển và nâng cao chất lượng, hiệu quả kinh tế tập thể ngang tầm nhiệm vụ và sứ mệnh của loại hình kinh tế này.

Cũng như nhiều địa phương khác, tỉnh Quảng Trị đã thực hiện đầy đủ đường lối, chủ trương của Đảng về phát triển kinh tế tập thể. Đặc biệt từ khi có Nghị quyết 13 của Hội nghị Ban

Chấp hành Trung ương lần thứ 5, khóa IX, Quảng Trị đã khơi dậy tiềm năng, nội lực và ngoại lực để phát triển kinh tế tập thể dưới nhiều hình thức thích hợp trên các lĩnh vực kinh tế, trong đó mô hình hợp tác xã (HTX) là nòng cốt (xem bảng).

Bảng: Tổng hợp tình hình phát triển hợp tác xã của Quảng Trị, tính đến hết tháng 12-2005

Lĩnh vực hoạt động	Số hợp tác xã
HTX dịch vụ sản xuất nông nghiệp	282
HTX nuôi trồng thủy sản	39
HTX giao thông, vận tải	11
Quý tín dụng nhân dân	11
HTX tiểu thủ công nghiệp - xây dựng	7
HTX dịch vụ điện độc lập	20
Tổng chung:	370

Nguồn: Số liệu của Cục Thống kê và Liên minh các hợp tác xã Quảng Trị

* Tỉnh ủy viên, Phó trưởng ban Thường trực Ban Dân vận Tỉnh ủy

(1) Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2006, tr 83

Cuối năm 2005, số lượng xã viên các HTX của toàn tỉnh đã lên tới 130.000, trong đó có 120.000 xã viên HTX dịch vụ nông nghiệp, bao gồm gần 53.000 hộ nông dân và 82.000 lao động trong độ tuổi. Tổng nguồn vốn kinh doanh là 210 tỉ đồng, trong đó vốn cố định chiếm 77%, vốn lưu động 23%. Tổng doanh thu khu vực kinh tế tập thể đạt trên 500 tỉ đồng, chiếm 18% GDP của tỉnh, trong đó HTX chiếm 7% GDP. Tổng số cán bộ được đào tạo, tập huấn trong khu vực kinh tế tập thể năm 2005 là 650 người, trong đó cán bộ HTX 437 người.

Trong lĩnh vực nông nghiệp, có 282 HTX, trong đó có 276 HTX chuyển đổi và lập mới. Về cơ cấu tổ chức có 65 HTX theo mô hình thôn, 189 HTX liên thôn và 13 HTX toàn xã. Đến cuối năm 2005 có 234 HTX đăng ký hoạt động theo loại hình dịch vụ nông nghiệp và 42 HTX đăng ký hoạt động sản xuất - kinh doanh - dịch vụ tổng hợp. Đó là chưa kể 2 liên hiệp các hợp tác xã nông nghiệp.

Các hoạt động dịch vụ hỗ trợ kinh tế hộ ngày càng phong phú, đa dạng, đến nay 276 HTX dịch vụ nông nghiệp đã đảm nhận trên 19 khâu dịch vụ các loại, trong đó có 258 HTX thực hiện dịch vụ bảo vệ thực vật, 19 HTX dịch vụ thú y, 198 HTX dịch vụ giống cây trồng, 18 HTX dịch vụ giống con nuôi, 180 HTX dịch vụ vật tư, 164 HTX dịch vụ điện, 70 HTX dịch vụ làm đất, 177 HTX dịch vụ khuyến nông, 26 HTX dịch vụ tiêu thụ sản phẩm, 6 HTX dịch vụ chế biến nông - lâm sản, 57 HTX dịch vụ tín dụng nội bộ, 9 HTX dịch vụ ngành nghề, 6 HTX dịch vụ nước sạch, 14 HTX dịch vụ thương mại đời sống, 1 HTX dịch vụ vận tải và 72 HTX các loại dịch vụ khác.

Cùng với tổ chức hoạt động dịch vụ, có nhiều HTX đã linh hoạt vận dụng, lồng ghép các chính sách của Nhà nước về phát triển kinh tế nông nghiệp, nông thôn với quỹ phát triển sản xuất của HTX để xây dựng các chính sách hợp lý nhằm khuyến khích các hộ gia đình mạnh dạn đầu tư phát triển sản xuất, kinh doanh, như: chính sách hỗ trợ xã viên trồng cỏ nuôi bò nhốt, nuôi hươu, nuôi trồng thủy sản, khuyến khích

phát triển trang trại... mang lại hiệu quả kinh cao, góp phần làm giàu cho kinh tế hộ xã viên. Nhiều HTX tích cực tham gia, vận động xã viên thực hiện các chương trình, dự án mở mang ngành nghề, giải quyết việc làm cho xã viên người lao động ở nông thôn như: tổ chức xuất mây tre đan xuất khẩu, sản xuất chổi, kết cườm trên vải, sản xuất cá giống, chế biến cưa xẻ gỗ, gia công, cơ khí, sản xuất nĩa... Nhiều HTX kiểu mới đã được thành lập ở huyện Hướng Hóa (huyện miền núi), có nhiều đồng bào dân tộc thiểu số, đã năng động thích ứng với cơ chế thị trường, mạnh dạn huy động vốn xã viên đầu tư, sản xuất, kinh doanh, dịch vụ chức liên doanh, liên kết, hàng năm thu lợi nhuận hàng trăm triệu đồng. Điển hình như HTX sản xuất dịch vụ chăn nuôi Tiên Đạt hàng năm đã tổ chức nuôi 500 - 600 con lợn thịt, HTX xuất kinh doanh tổng hợp Đoàn Kết tổ chức hình trang trại nuôi cá, lợn... khép kín.

Về lĩnh vực nuôi trồng thủy sản, một số HTX đánh bắt xa bờ sau khi được củng cố chuyển đổi đã tích cực đầu tư trang bị thêm ngư cụ, phương tiện khai thác đánh bắt hải sản, làm cho sản lượng ngày càng tăng, góp phần giải quyết công ăn việc làm cho hàng trăm lao động ở vùng biển, nâng cao đời sống, tăng thu nhập cho xã viên.

Trong loại hình kinh tế trang trại hộ gia đình đã xuất hiện xu hướng phát triển mạnh các hợp tác, liên kết giữa các trang trại với trang trại và trang trại với các hộ gia đình khác rất đa dạng. Với hơn 1.600 trang trại, nhưng đã có 2.000 tổ hợp tác chủ yếu đang hoạt động trên lĩnh vực nông nghiệp, như: tổ nuôi trồng thủy sản, tổ chăn nuôi, tổ trồng rừng..., tạo ra nhiều sản phẩm xã hội, giải quyết việc làm, tăng thu nhập cho các hộ thành viên, hỗ trợ giúp đỡ lẫn nhau trong sản xuất, dịch vụ, tăng cường tính chủ kinh tế hộ, nâng cao đời sống kinh tế - xã hội ở cộng đồng, góp phần xóa đói, giảm nghèo, xây dựng nông thôn mới.

Về lĩnh vực giao thông - vận tải, nhiều HTX đã khắc phục khó khăn, tích cực đầu tư đổi mới phương tiện, tổ chức tốt các dịch vụ hỗ trợ vận tải hành khách và hàng hóa. Đã có 7 trong

11 HTX hoạt động có hiệu quả với tổng số 231 đầu xe và 75 thuyền vận chuyển hành khách và hàng hóa.

Về lĩnh vực tín dụng: Các quỹ tín dụng nhân dân hoạt động khá tích cực, tổ chức quản lý chặt chẽ, nên hoạt động có hiệu quả hơn so với các loại hình kinh tế khác. Đến hết tháng 12-2005, toàn tỉnh có 11.887 thành viên tham gia, tổng nguồn vốn hoạt động là 56,5 tỉ đồng, tăng 10,3 tỉ đồng so với năm 2004, doanh số cho vay 65,3 tỉ đồng, tổng số lãi 1.065 triệu đồng.

Nhìn chung, đến năm 2005 phong trào kinh tế tập thể ở Quảng Trị, mà nòng cốt là HTX tiếp tục phát triển, hoạt động theo hướng nâng cao chất lượng, nội dung hoạt động đa dạng và rõ nét hơn. Nhiều HTX đã thoát khỏi tình trạng yếu kém, năng lực quản lý được nâng lên, tình trạng bao cấp và cơ chế hành chính kinh tế trong hoạt động HTX được giảm dần, từng bước thích nghi với cơ chế thị trường. Một số HTX huy động thêm vốn góp của xã viên, mạnh dạn đầu tư sản xuất, kinh doanh, dịch vụ, hỗ trợ ngày càng tích cực, thúc đẩy kinh tế hộ phát triển.

Xu thế hoạt động của HTX đa phần theo hướng kinh doanh tổng hợp ngày càng nhiều, phong trào hợp tác, liên doanh, liên kết giữa HTX với các doanh nghiệp và các tổ chức kinh tế khác ngày càng phát triển. HTX còn là đầu mối quan trọng như tham gia chuyển dịch cơ cấu kinh tế, dồn điền - đổi thửa, hướng dẫn xã viên đẩy mạnh chuyển đổi cây trồng, vật nuôi, xây dựng cánh đồng 30 - 50 triệu đồng/ha/năm... Từ đó xã viên thấy rõ lợi ích, trách nhiệm của mình nên có sự tự chủ trong sản xuất, kinh doanh, thu hút và phát triển thêm lao động tham gia vào HTX. Tổ chức bộ máy quản lý HTX được kiện toàn một bước theo hướng tinh gọn và hiệu quả hơn. Qua phân loại HTX, đến nay có 36% HTX khá, 45% HTX trung bình và 19% HTX yếu kém.

Hoạt động HTX không chỉ mang ý nghĩa kinh tế đơn thuần mà còn có tác động, ý nghĩa sâu xa về mặt xã hội - nhân văn, cộng đồng dân cư. Ngoài việc thúc đẩy phát triển sản xuất, kinh doanh, dịch vụ, HTX còn tích cực đóng góp vào

các hoạt động phát triển cộng đồng, xây dựng nông thôn mới, làng xã, khu dân cư văn hóa, như kiên cố hóa kênh mương, bê-tông hóa đường giao thông, xây dựng các công trình văn hóa xã hội. Nhiều HTX còn tham gia hỗ trợ và giúp đỡ các hộ nghèo có điều kiện vươn lên trong sản xuất, kinh doanh, làm hạn chế tình trạng thao túng, chèn ép, cho vay nặng lãi của thương nhân.

Tuy đã có bước phát triển khá cơ bản như vậy, nhưng so với yêu cầu đổi mới, kinh tế tập thể và HTX ở Quảng Trị vẫn còn bộc lộ một số hạn chế, như sau:

- Hạn chế cơ bản và quan trọng có tác động chi phối, ảnh hưởng đến quá trình xây dựng và phát triển kinh tế tập thể, HTX từ sau ngày chuyển đổi đến nay là *nội dung, phương thức, chất lượng hoạt động của nhiều HTX chưa thực sự thay đổi về chất* - yếu tố quan trọng hàng đầu quyết định vấn đề trên là đội ngũ cán bộ. Mặc dù đã được tập huấn, bồi dưỡng kiến thức quản lý HTX, nhưng nhìn chung tổ chức bộ máy sau chuyển đổi hiện còn nhiều bất cập. Chưa coi trọng đúng mức công tác quy hoạch đào tạo, bồi dưỡng cán bộ quản lý HTX. Trình độ, năng lực cán bộ HTX vẫn còn yếu. Đa số cán bộ quản lý thuộc các chức danh chủ chốt, 70% cán bộ HTX chưa được đào tạo một cách hệ thống, bài bản và chưa có nhiều kinh nghiệm khi tiếp cận với thương trường theo cơ chế thị trường. Lúng túng trong việc xây dựng chiến lược sản xuất, kinh doanh, dịch vụ nhất là các HTX sản xuất nông nghiệp. Số lao động được đào tạo có tay nghề kỹ thuật còn quá ít. Cán bộ, xã viên phần lớn thiếu thông tin về pháp luật, thị trường, khoa học, công nghệ, chưa am hiểu về mô hình HTX kiểu mới...

- Chưa chú trọng huy động vốn cổ phần của xã viên. Tổng nguồn vốn kinh doanh 130 tỉ đồng, trong đó vốn góp của xã viên 29 tỉ đồng, chiếm tỷ lệ 23%. Nhìn chung cơ sở vật chất kỹ thuật còn nghèo nàn. Tài sản, vốn, quỹ HTX còn nhỏ bé, chất lượng thấp, mức tăng trưởng không đáng kể. Tài sản chủ yếu là vật kiến trúc, tài sản cố định dùng trong sản xuất như phương tiện, máy móc thiết bị rất ít, lại lạc hậu, chậm

đổi mới. Năng lực nội tại HTX còn yếu, quy mô HTX còn nhỏ, phần lớn HTX thiếu khả năng tích lũy từ nội bộ để tái đầu tư. Hiệu quả sản xuất kinh doanh, dịch vụ còn thấp, sản phẩm hàng hóa sản xuất chất lượng chưa cao, thiếu hấp dẫn và khả năng cạnh tranh trên thị trường. Nhiều HTX chỉ thực hiện dịch vụ đơn thuần, chưa mạnh dạn mở rộng kinh doanh, sản xuất, phát triển ngành nghề. Có nhiều HTX vốn nhỏ bé lại bị chiếm dụng, công nợ tồn đọng và kê đọng khá lớn, công nợ phải thu đến cuối năm 2004 là 31,5 tỉ đồng, trong đó nợ khó đòi 4,5 tỉ đồng. Tình hình đó, làm cho nhiều HTX đã thiếu vốn kinh doanh nhưng vẫn chưa được vay từ các kênh của ngân hàng thương mại nên gặp nhiều khó khăn trong sản xuất, kinh doanh.

- Tình trạng phổ biến hiện nay của các HTX là chức năng, nhiệm vụ của các chức danh kiểm soát và trưởng ban kiểm soát là "hữu danh - vô thực", công việc HTX thường tập trung toàn bộ ở ban quản lý, chủ nhiệm HTX. Việc thu chi tài chính tùy tiện, thiếu công khai, minh bạch, gây mất lòng tin trong xã viên. Nhiều HTX chưa thực hiện đầy đủ nguyên tắc cơ bản của HTX là "Tự nguyện, Bình đẳng, Cùng có lợi". Quyền làm chủ của xã viên thực hiện theo quy chế dân chủ có nơi bị cắt xén, chưa gắn chặt giữa trách nhiệm, nghĩa vụ và quyền lợi của xã viên đối với HTX. Hiện tượng lợi dụng chức quyền để tham ô, tham nhũng, lãng phí ở HTX khá phổ biến, nhất là trong các chương trình, dự án, xây dựng cơ sở hạ tầng, trồng rừng, bê tông hóa giao thông nông thôn, kênh mương nội đồng...

- Công tác lãnh đạo, quản lý của các cấp ủy, chính quyền, công tác vận động của mặt trận, đoàn thể đối với HTX còn buông lỏng và còn nhiều lúng túng. Cơ chế, chính sách ban hành chưa được kịp thời, sát thực với tình hình từng vùng, từng lĩnh vực. Ở địa phương chưa thực sự chú ý xây dựng quy hoạch, kế hoạch phát triển HTX ở các ngành, lĩnh vực gắn liền với địa bàn kinh tế dân cư...

- Bản thân tổ chức Liên minh HTX ra đời, hoàn thành chức năng, nhiệm vụ của mình, nhưng trong tư duy mới, điều kiện mới đối với tổ chức kinh tế tập thể, đặc biệt đối với địa bàn

nông nghiệp và nông thôn, tổ chức này chưa vươn lên ngang tầm nhiệm vụ, như thực hiện các dịch vụ, hỗ trợ các HTX, thậm chí tồn tại bằng phí dịch vụ ấy (thể hiện sự đóng góp có ích cho các HTX) thay cho toàn bộ nguồn kinh phí bằng ngân sách như hiện nay (một tổ chức nặng về hành chính). Thế mà ở Quảng Trị hiện nay vẫn còn duy trì tổ chức cũ trước đây là "Liên minh HTX và Doanh nghiệp ngoài quốc doanh". Vậy, có thể nói, trong những năm qua tổ chức này ở Quảng Trị chưa ổn định, quá tải về chức năng, nhiệm vụ, vai trò song hành, vừa "trông coi" HTX vừa "trông coi" doanh nghiệp ngoài quốc doanh. Chưa kể yếu tố lạc hậu về chuyên môn, theo Luật Doanh nghiệp (mới) thì chuyên môn doanh nghiệp ngoài quốc doanh không còn nữa, còn khái niệm doanh nghiệp tư nhân cũng mang nhiều ý nghĩa khác trong nền kinh tế mới thành phần. Đây là vấn đề chính, chưa nói đến cán bộ thiếu năng lực chưa đáp ứng, nên cơ quan này không thể ổn định và hoàn thành nhiệm vụ vai trò của nó đối với kinh tế tập thể và HTX.

- Quá trình thực hiện chuyển đổi HTX, còn bộc lộ tư tưởng giản đơn, nóng vội, chủ quan, đó dẫn đến chất lượng hoạt động của HTX chuyển đổi chưa đạt yêu cầu của Luật Hợp tác xã đặt ra. Có nơi thiếu sự quan tâm của cấp ủy, chính quyền địa phương, còn áp đặt và can thiệp quá sâu vào hoạt động sản xuất, kinh doanh của HTX. Công tác quản lý nhà nước chưa chú trọng công tác quy hoạch và đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ HTX. Sự phối kết hợp giữa các ban ngành trong việc hỗ trợ cho kinh tế tập thể còn hạn chế, vai trò quản lý nhà nước đối với HTX chưa rõ ràng, còn lúng túng.

- Một bộ phận cán bộ, đảng viên và nhân dân chưa có nhận thức đầy đủ và đúng đắn về mục đích, yêu cầu, nội dung chuyển đổi và phát triển kinh tế tập thể, chưa hiểu rõ sự giống và khác nhau giữa mô hình HTX cũ và tổ chức HTX kiểu mới, còn mang nặng tư tưởng bao cấp; một số cán bộ HTX trình độ, năng lực còn yếu... Những điều này vừa làm hạn chế tính năng động, sản xuất trong quá trình sản xuất, kinh doanh, dịch vụ vừa là lực cản không nhỏ cho quá trình phát triển kinh tế tập thể ở địa phương.

Từ thực tiễn trên, và để kinh tế tập thể phát triển một cách thực chất, vững chắc, bước đầu chúng tôi xin nêu một số giải pháp cơ bản, như sau:

1 - Tăng cường, củng cố, kiện toàn ban chỉ đạo đổi mới và phát triển kinh tế tập thể từ tỉnh đến cơ sở. Quan tâm hướng dẫn việc xây dựng bổ sung quy chế, chương trình công tác trọng tâm của ban chỉ đạo huyện, phân công cụ thể nhiệm vụ cho các thành viên ban chỉ đạo và hướng dẫn việc thành lập ban chỉ đạo ở xã, phường, thị trấn. Củng cố, kiện toàn tổ chức liên minh HTX và doanh nghiệp ngoài quốc doanh trở về đúng với ý nghĩa và vai trò của nó đối với kinh tế tập thể.

2 - Tiếp tục đẩy mạnh công tác tuyên truyền bằng nhiều hình thức trong nhân dân về các quan điểm, đường lối của Đảng đối với khu vực kinh tế tập thể, HTX, về các nguyên tắc và nội dung hoạt động của HTX, các nghị định của Chính phủ, Luật Hợp tác xã, nhằm làm cho cán bộ các ngành, các cấp, các đoàn thể cũng như các tầng lớp nhân dân có nhận thức đúng đắn và đầy đủ hơn về vai trò kinh tế tập thể, vai trò HTX... để có sự đồng thuận, thống nhất cao trong hoạt động.

3 - Tăng cường lãnh đạo, chỉ đạo, hướng dẫn nhân dân trong việc tham gia tổ chức và quản lý HTX, thực hiện trách nhiệm, nghĩa vụ thường xuyên của các địa phương, các cấp, các ngành. Đẩy mạnh công tác tổng kết thực hiện chương trình hành động, xây dựng HTX điển hình tiên tiến, công tác điều tra khảo sát, quy hoạch - kế hoạch, xây dựng các đề án; quỹ hỗ trợ, phát triển HTX, giúp đỡ HTX có điều kiện đầu tư sản xuất, kinh doanh, dịch vụ đạt hiệu quả, tổ chức các hội nghị gặp mặt đối thoại các đại biểu kinh tế tập thể với lãnh đạo các cấp...

4 - Tăng cường công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ HTX. Xây dựng kế hoạch đào tạo, bồi dưỡng đồng bộ bao gồm cả cán bộ HTX và cán bộ quản lý nhà nước các cấp, đặc biệt chương trình đào tạo theo 3 chức danh (chủ nhiệm, kế toán trưởng, trưởng ban kiểm soát). Các địa

phương, đơn vị cần quán triệt đầy đủ và dành ngân sách thích đáng đầu tư cho công tác này.

5 - Tăng cường, đổi mới công tác lãnh đạo của Đảng, quản lý nhà nước, vận động quần chúng ở các cấp, ngành và cơ sở đối với kinh tế tập thể và HTX. Các sở, ban ngành, đoàn thể bố trí cán bộ, bộ phận các phòng ban chuyên trách theo dõi, hướng dẫn khu vực kinh tế tập thể phát triển theo tinh thần Nghị quyết 13 của Ban Chấp hành Trung ương 5, khóa IX và Chương trình hành động của tỉnh Quảng Trị.

6 - Quá trình đổi mới, chuyển đổi HTX theo mô hình kinh tế hợp tác kiểu mới phải được tiến hành đồng bộ các mặt, gắn với phong trào thi đua yêu nước, các cuộc vận động xây dựng đời sống văn hóa khu dân cư, xây dựng và thực hiện quy chế dân chủ cơ sở, công tác xây dựng Đảng, xây dựng chính quyền, đoàn thể ở cơ sở vững mạnh... phát động phong trào thi đua trong khu vực tập thể, nhằm kịp thời biểu dương, khen thưởng các tập thể, cá nhân có thành tích xuất sắc làm hạt nhân phát triển ra diện rộng.

7 - Qua thực tiễn, cần nghiên cứu, đề xuất bổ sung và triển khai thực thi đầy đủ các chính sách đối với HTX. Các cơ quan thực thi pháp luật tạo mọi điều kiện thuận lợi cho HTX hoạt động, trước hết trong việc cấp giấy phép kinh doanh, cấp giấy chứng nhận quyền sử dụng đất, thực hiện các chính sách tài chính, tín dụng của nhà nước, khảo sát, quy hoạch, xúc tiến thương mại, chương trình ứng dụng đầu tư đổi mới công nghệ, xây dựng kết cấu hạ tầng...

Cần có biện pháp thích hợp, tích cực giải quyết công nợ khế đọng, khơi thông các nguồn vốn vay, tạo thuận lợi hơn cho việc tiếp cận các nguồn vốn để các HTX có đủ vốn phát triển sản xuất, kinh doanh.

Trong quá trình tổ chức thực hiện, nếu Quảng Trị sớm tổng kết rút ra được những bài học kinh nghiệm và tìm các giải pháp, biện pháp tích cực, thích hợp, nắm bắt thời cơ, vượt lên thách thức, quyết liệt trong tổ chức hành động, thì nhất định việc "tiếp tục đổi mới, phát triển và nâng cao hiệu quả kinh tế tập thể" sẽ đạt được hiệu quả cao và thiết thực hơn nữa. □